

ДИСТАНЦІЙНЕ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ (ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ)

Олександра Антонів

Львівський національний університет імені Івана Франка

Основним способом перевірки здобутих знань у процесі дистанційного вивчення мови є тест. Вдалий добір лексичного матеріалу, його правильне використання у дистанційному курсі з вивчення української мови як іноземної дозволить розширити словник студента-іноземця, виробити лексичні вміння і навички.

Ключові слова: дистанційне вивчення мови, тест, лексична компетенція.

Практична мета викладання мови як іноземної передбачає використання у навчальному курсі різноманітних видів вправ, які б сприяли активізації дій студентів з новим лексико-граматичним матеріалом, подоланню труднощів та виробленню навичок у процесі його вивчення, формуванню мовленнєвої компетенції мовців і водночас слугували засобами контролю рівня засвоєння ними знань.

Специфіка дистанційного навчання (ДН) як форми опосередкованого за допомогою комп'ютерних технологій спілкування викладача зі студентом (студентами) вимагає нового підходу до організації процесу вивчення іноземної мови. Насамперед це стосується особливостей введення матеріалу та спостереження за рівнем його засвоєння. Оскільки ДН не передбачає постійних контактів з викладачем, студентам пропонують відповідну навчальну базу для самостійного опрацювання, а правильність виконання завдань на її закріплення фіксує комп'ютер, підраховуючи кількість помилкових відповідей. Об'єктом оцінювання в таких випадках не може бути текст чи інше вільно конструйоване усне або письмове повідомлення, адже подібні відповіді потребують творчого підходу до перевірки, а мультимедійні засоби, як відомо, такої можливості не дають. Тому, на нашу думку, найефективнішим способом контролю рівня засвоєння нового матеріалу у процесі дистанційного вивчення мови як іноземної будуть різноманітні тестові завдання як найоптимальніший для подібних умов навчання варіант. Варто зазначити, що у випадку зв'язку викладача зі студентом можна застосовувати й інші види вправ – як письмові із вільно конструйованими відповідями (шляхом листування електронною поштою), так і усні на формулювання монологічних та діалогічних висловлювань (за можливостей підтримання відео- чи аудіозв'язку).

Зважаючи на умови навчання, ми пропонуємо серію письмових тестових завдань (як вибіркового, так і з вільно конструйованими відповідями) для перевірки навчальних досягнень у процесі вивчення різних тем, а також з метою визначення загального рівня володіння іноземною мовою. За об'єктом контролю поділяємо їх на дві групи:

тести, спрямовані на виявлення власне мовної підготовки студентів, та тестові завдання, що визначають рівень сформованості мовленнєвих умінь та навичок.

Тестові завдання для перевірки рівня засвоєння мовного матеріалу спрямовані на формування мовної компетенції іноземних студентів, тобто на розвиток умінь і навичок правильно вживати лексичні одиниці (ЛО) відповідно до мети і ситуації спілкування, утворювати адекватні граматичні форми слів, свідомо і автоматично переносити мовні засоби з одного виду мовленнєвої діяльності на інший, з однієї ситуації в іншу. За об'єктом контролю такі завдання поділяють на лексичні та граматичні.

Застосування у практиці викладання іноземної мови вправ на засвоєння та вживання ЛО сприяє активізації дій студентів в опрацюванні нового лексичного матеріалу. Завдяки введенню у навчальний курс конкретно відібраного на основі певних критеріїв лексичного мінімуму (ЛМ), адекватному використанню прийомів семантизації слів та закріпленню нової лексики можна досягнути розуміння прочитаного / прослуханого повідомлення та елементарного рівня володіння мовою як засобом спілкування.

Формування лексичних навичок передбачає розуміння значень слів, уміння співвідносити конкретну ЛО з іншими лексемами тематичної чи семантичної групи, з синонімами та антонімами, навички правильно вживати її у мовленні. Враховуючи такі особливості, у вправах цього типу висвітлюють усі суттєві характеристики змістового боку слова та його сполучуваності. Це, наприклад, завдання з'ясувати значення ЛО у певній мовленнєвій ситуації, проаналізувати семантико-стилістичні відмінності між словами-синонімами, утворити словосполучення тощо. Такі тести мають некомунікативний, репродуктивний характер і спрямовані суто на формування лексичних навичок:

• **Назвіть слова за їхніми зображеннями на малюнку:**

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.

Слова для довідки: а) телеграма; б) перо; в) ручка; г) олівець; д) бандероль; е) марка; ж) лист; и) листівка; к) конверт.

• **Назвіть реалії за їхнім описом:**

1. Державна установа, що переказує гроші і доставляє адресатам листи, легкі вантажі – ...;

2. Той, хто посилає комусь лист, пакунок – ...;

3. Цифровий показник населеного пункту на конверті – ...;

4. Той, хто отримує лист, посылку, –

Слова для довідки: а) індекс; б) адресат; в) абонент; г) адресант; д) пошта.

• **Виберіть із переліку слова, які відповідають темі „Продукти харчування”:**

а) сир; б) торт; в) шампунь; г) майонез; д) телефон; е) консерви; ж) фарш; и) парфуми; к) гудзик; л) макарони; м) фрукти; н) кава; п) спідниця; р) гребінець; с) морозиво.

• **Виберіть із переліку слова, які не відповідають ситуації „У перукарні“:**

а) зачіска; б) пляма; в) укладка; г) стрижка; д) ремонт; е) взуття; ж) завивка; и) майстерня; к) перукар; л) телефон.

• **Виберіть із переліку назви послуг, які пропонує пошта:**

- а) передплата газет, журналів;
- б) збут товарів за зниженими цінами;
- в) продаж марок, конвертів, листівок;
- г) пошиття одягу;
- д) прийом оплати за квартиру, телефон, газ, електроенергію;
- е) манікюр, педикюр;
- ж) ремонт взуття;
- и) грошові перекази;
- к) митний контроль;
- л) відправлення листів, телеграм, посилок.

• **Згрупуйте слова у три колонки.**

а) пасажир; б) вантажівка; в) трамвай; г) таксист; д) тролейбус; е) район; ж) центр; и) контролер; к) кондуктор; л) автобус; м) метро; н) квартал; п) вулиця; р) проспект; с) таксі; т) водій; у) легковий автомобіль; ф) площа; х) майдан.

Транспортні засоби	Назви частин міста	Особи, пов'язані із міським транспортом

• **Виберіть із переліку слова, які поєднуються зі словом *сукня*:**

а) тісний; б) міряти; в) жирний; г) дешевий; д) короткий; е) одягати; ж) важити; и) солодкий; к) готувати; л) барвистий; м) дорогий; н) вовняний.

• **Складіть словосполучення із поданих слів:**

1. чай	а) коптити
2. ковбаса	б) мінеральний
3. вода	в) солодкий
4. лимон	г) готувати
5. їжа	д) кислий

• **Заповніть пропуски у реченнях відповідними словами:**

1. Перукарка розчісувала ... гребінцем.	а) пляшка
2. Скільки коштує ... вина?	б) кілограм
3. Дайте мені ... сиру.	в) пучок
4. Я візьму ... зеленої цибулі.	г) волосся

• **Доповніть речення.**

1. ... Мене звати Оксана Павлівна. Я ваша нова вчителька.
 - а) До побачення!
 - б) Дозвольте відрекомендуватися!
 - в) Вибачте, я помилилася номером.
2. ... Це мій брат Олексій.
 - а) Дякую.
 - б) До зустрічі!
 - в) Познайомтесь!

3. Мене звуть Тарас.
 - а) Будьмо знайомі!
 - б) Скільки тобі років?
 - в) Де ти працюєш?
4. Мене звати Оля. ...
 - а) Дуже радий.
 - б) А тебе як звати?
 - в) Нічого не сталося.
5. Мені про вас багато говорили.
 - а) Рада з вами познайомитися.
 - б) Прощавай!
 - в) У моєї мами сьогодні день народження.

• **Заповніть пропуски у тексті, використовуючи відповідні слова із довідки.**

У сучасному місті є чимало закладів, які пропонують різноманітні (1...) для задоволення потреб своїх (2...). Це перукарні, салони краси, хімічистки, майстерні з (3...) взуття, побутової техніки, швейні ательє.

На відміну від (4...), салон краси пропонує широке коло послуг – тут вам не лише зроблять (5..., ..., ... чи ...), а ще й манікюр, педикюр, візаж, тут вас проконсультують досвідчені (6...), і саме тут ви зможете чудово засмагнути у (7...).

У (8...) зазвичай здають дорогі речі, які небезпечно прати в домашніх умовах, або тоді, коли (9... та ...) важко вивести. Тут застосовують також суху чистку спеціально для виробів з хутра чи деяких інших делікатних (10...).

У ремонті побутової техніки, годинників, взуття чи інших побутових дрібничок вам допоможуть у відповідних (11...). Це коштуватиме значно дешевше, ніж купівля нових речей. Дешевшим та оригінальнішим буде також оновлення (12...) замовленим у (13...) одягом ексклюзивного фасону, подібної до якого ніхто ніде не зможе придбати.

Слова для довідки: а) солярій; б) ремонт; в) фахівець-косметолог; г) майстерня; д) швейне ательє; е) хімічистка; ж) послуга; и) перукарня; к) клієнт; л) плями, забруднення; м) гардероб; н) стрижка, укладка, зачіска, завивка; п) тканина.

• **Виберіть із переліку антонім до слова *день*:**

- а) ранок; б) ніч; в) вечір; г) полудень.

• **Виберіть із переліку синонім до слова *поїзд*:**

- а) тролейбус; б) потяг; в) трамвай; г) метро; д) електричка.

• **Порівняйте значення слів *автор, письменник, літератор, белетрист*. Що об'єднує ці слова?** – Усі вони називають ...

- а) осіб, що займаються літературною діяльністю;
- б) людей, яких поєднують родинні зв'язки;
- в) мешканців певної території.

Яке із слів називас:

- 1) особу, що написала будь-яку працю, твір, картину, лист або розробила якийсь проект, план?
- 2) людину, що пише художні твори?
- 3) творця саме прозових творів?
 - а) письменник;

- б) лігатор;
- в) автор;
- г) белетрист.

• **Яке із значень слова вжито у контексті:**

1. *Діставати рукою до стелі.*

- Діставати:** а) брати, витягувати звідкись;
 б) дотягуючись, доторкатись до чогось;
 в) розшукуючи, здобувати щось, долаючи труднощі;
 г) одержувати щось необхідне, очікуване;
 д) одержувати розпорядження про здійснення чого-небудь.

2. *Вони подорожували вже чотири дні.*

- День:** а) частина доби, проміжок часу від сходу до заходу сонця, від ранку до вечора;
 б) доба, проміжок часу тривалістю 24 години;
 в) календарна дата, число місяця, присвячене якій-небудь події, особі.

• **Відгадайте загадки:**

1. Ніг не маю, а ходжу.
 Рота нема, а скажу,
 Коли обідати, коли спати,
 Коли роботу починати. (...)
2. То холодним, то гарячим
 Вдома кожен мене бачив.
 І співаю я від жару,
 І пускаю носом пару. (...)

Слова для довідки: а) чайник; б) рушник; в) телефон; г) мило; д) годинник.

• **Розгадайте ребус:**

ІВКА

При введенні у навчальному курсі викладання іноземної лексики різних видів вправ слід брати до уваги ступінь розуміння матеріалу студентом та труднощі, які можуть виникати у процесі його подання, і на основі цього пропонувати завдання, що відповідатимуть рівню його знань. Тому, на нашу думку, необхідно враховувати особливості застосування лексичних вправ на конкретних етапах навчання. Так, на початковому етапі варто використовувати різні види лексичних ігор, зображальну та предметну наочність для засвоєння насамперед семантики нових слів. На середньому етапі зростає роль завдань некомунікативного характеру, які спрямовані на подолання труднощів у вивченні форми і значення ЛО та формування навичок їхнього вживання у мовленні. На завершальному етапі збільшують кількість вправ для розвитку комунікативної компетенції іноземних студентів на базі запропонованого лексичного матеріалу, тобто тестових завдань для навчання та контролю особливостей його використання в говорінні та письмі.

**DISTANCE LEARNING OF UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE
(TESTING LEXICAL COMPETENCE)**

Oleksandra Antoniv

Ivan Franko National University of L'viv

The main way of assessing acquired knowledge during the process of distance learning is using tests. The successful selection of lexical material and its correct use in a distance education course of Ukrainian as a foreign language allows for the increase of the foreign student's vocabulary and the formation of his or her lexical skills and abilities.

Key words: distance language learning, test, lexical competence.